

Julia July

Zandkorrels

Procesdocumentatie

Aan de kust is zand in overvloed. Het vormt het landschap, glipt door onze vingers en knarst onder onze voeten. In mijn artistieke onderzoek nam ik zand als vertrekpunt om de wereld in te kijken.

Wat begon als nieuwsgierigheid voor een eenvoudig materiaal, groeide uit tot een zoektocht naar aandachtig kijken. Elk hoofdstuk in deze procesdocumentatie volgt een stap in dat proces: van veldonderzoek in de duinen tot het tuften van tapijten waarin zandkorrels abstract worden.

Ik onderzocht de relatie tussen schaal, materiaal en aandacht. Wat gebeurt er wanneer we het kleinste onderdeel van een landschap, een enkele zandkorrel, uitvergroot tot iets wat ons hele blikveld vult?

Dit riep voor mij ook de vraag op: hoe kan ik via beeld en vorm mensen uitnodigen om opnieuw te kijken? Om stil te staan bij wat je anders misschien zou ontgaan?

In dit project onderzoek ik de grenzen tussen kunst, grafisch ontwerp en onderzoek, met het oog als belangrijkste instrument.

Zandkorrels

1. Begin in het duin
2. Waarom kijken naar zand?
3. Zandmonsters
4. Microscopische beelden
5. Visueel onderzoek
6. De losse korrels
7. Tufting

1. Begin in het duin

Als kind vond ik de zee iets engs hebben: de grote golven en vooral het diepe, donkere water waarin een hele wereld zich verschuilt. Ik zocht dan de veiligheid op van het zand, de kustlijn waar ik heen en weer rende als de golven zich weer aandienen. In het zand en in het duin was het kalm en rustig. Met het geruis van de zee op veilige afstand.

Naarmate ik ouder werd, realiseerde ik me steeds sterker dat ik altijd al affiniteit met het strand heb gehad, en groeide mijn bewustzijn van het strand als waardevol natuurgebied.

Wat ik fijn vind aan het strand, is dat je er goed in de verte kunt kijken, je ogen rust kunt geven op die manier. Veel van de mensen die ik spreek over het strand ervaren het als een plek waar je tot rust kunt komen. Een plek waar je even diep adem kunt halen en je hoofd kunt laten waaien.

Elke keer als ik me aan de kust bevind, kijk ik er met andere ogen naar. Er zijn duizenden verschillende patronen in het zand, het schuim, het water en de lucht daarachter. De temperatuur- en weer verschillen, die het vergezicht beïnvloeden. Er zijn organismen die aanspoelen, en ontelbare vogels die daarop rekenen. Maar vooral: er is overal zand. Van het duin tot aan het water heeft het ook een andere textuur en kleur. Als je heel goed kijkt...

Wanneer ik vroeger in het zand zat, stond ik er nooit bij stil wat er te ontdekken valt als je niet in de verte staart, maar juist van heel dichtbij kijkt. Wat openbaart zich in het zand, in die kleine deeltjes die samen die uitgestrekte vlakke vormen? Schuilt daar niet ook een hele wereld net als in de zee?

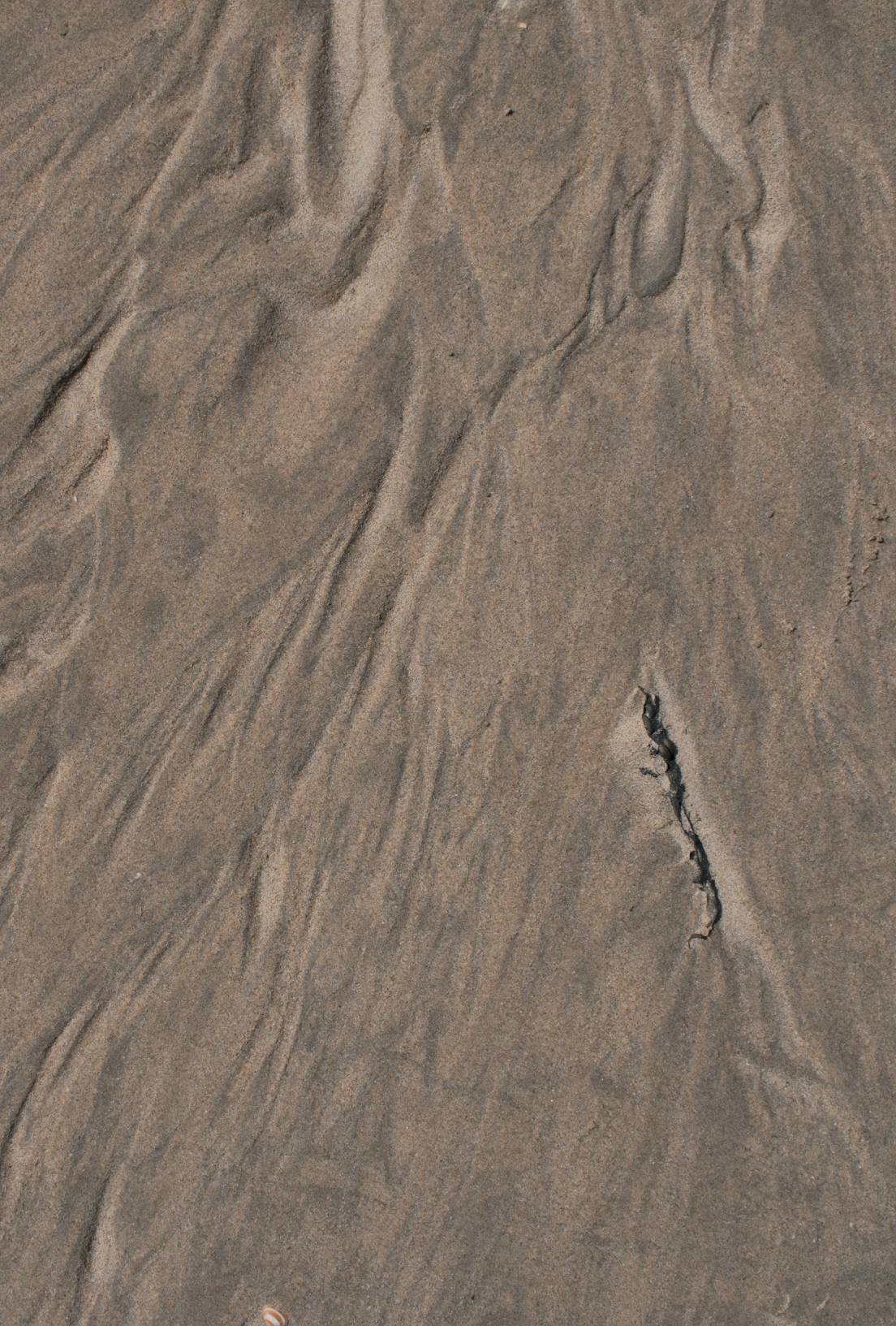
Julia July, Juli 2025

“Watch kids digging at the beach, their concentration and intimacy with their material. Scooping, scraping, molding, patting, sculpting, repairing, they are lost in the cycles of excavation, construction, and destruction. Their hands are adapted to different purposes, working both industrially and artistically. It’s not just children who enjoy playing with sand. Sitting on the beach, we adults also make patterns, furrows, and heaps, or sift it through our fingers spontaneously, subconsciously, as we talk or watch the kids. Sand, whether in its dry or wet mood, is a compelling substance, somehow seductive and sensuous. Its topography conforms warmly to ours;..”

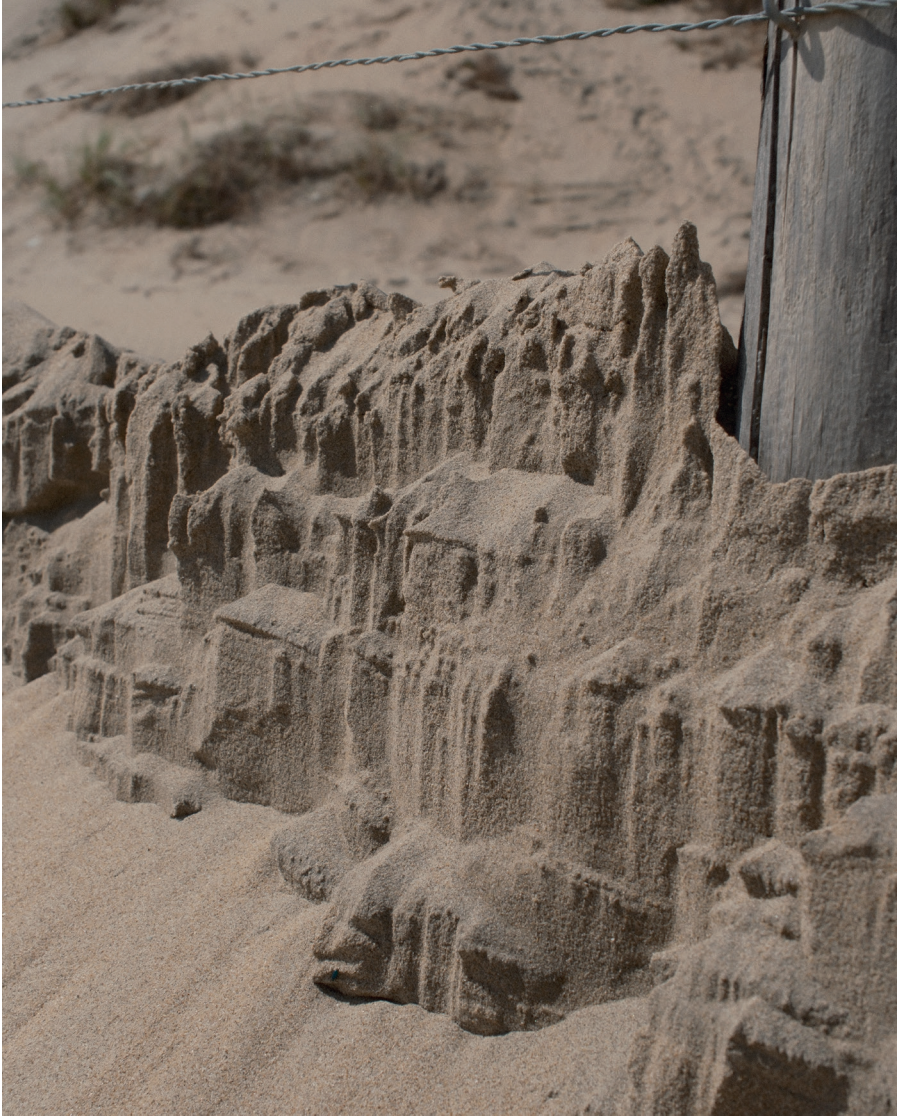
(Welland, 2009, p.65)

Op het strand als kind

Patronen in het zand.

2. Waarom kijken naar zand?

Een zandkorrel is iets alledaags, iets onbeduidend. Het is een materiaal dat er gewoon is, iets waar we doorgaans niet bij stilstaan. We hebben wel belangrijkere dingen te doen, lijkt het. De textuur van zand voelt vanzelfsprekend aan; diezelfde korrelige structuur herkennen we in allerlei dagelijkse materialen, zoals eenvoudige ingrediënten in de keuken.

Toch trekt het mijn aandacht. Juist omdat de korrels zo klein zijn. Elke korrel zal niet identiek zijn, er moeten meerdere kleuren, vormen en texturen in te vinden zijn.

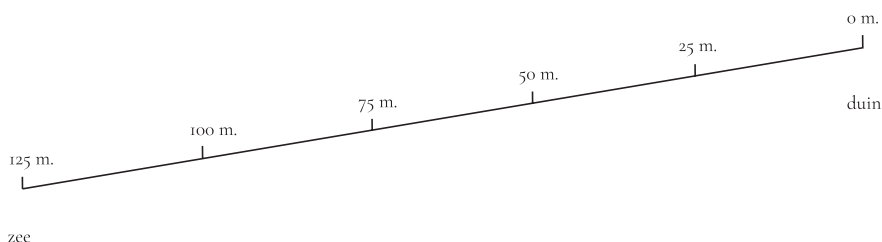
De natuur en de dingen die je hierin niet met het blote oog kunt zien fascineren mij. Door met een microscoop naar de wereld te kijken, voelen de dingen die je kunt zien ongelimiteerd. Het geeft mij het besef dat onze perceptie van de dingen om ons heen afhankelijk kan zijn van wat we kunnen zien.

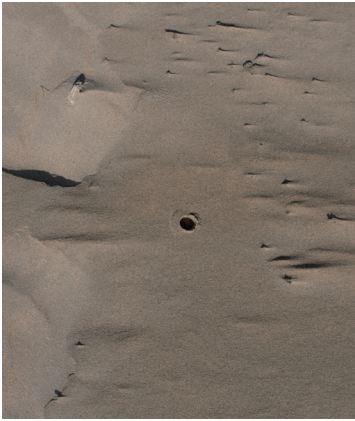
3. Zandmonsters

Mijn onderzoek begon op het strand van Noordwijk – het strand waar ik het vaakst kom en dat ik ken zolang ik mij kan herinneren. Juist omdat deze plek mij zo vertrouwd is, vroeg ik me af of er nog iets nieuws te ontdekken viel. Als eerste stap verzamelde ik zandmonsters om nader te bestuderen. Ik begon in het duingebied en nam om de 25 meter, richting de zee, een kleine hoeveelheid zand die ik in afzonderlijke zakjes bewaarde. Het had net geregend, waardoor de meeste monsters vochtig waren. Van elke afnameplek maakte ik een foto, waarna ik de verzameling meenam om onder de microscoop te onderzoeken.

Ik was benieuwd of ik verschillen kon zien tussen de verschillende ‘hapjes’ zand die ik had meegenomen. Zou het zand aan de kustlijn een andere kleur hebben dan het zand midden in het duin?

Is er een verschil in vorm tussen korrels op druk bezochte delen van het strand en korrels die op afgelegen delen liggen? Door zandsuppletie of volop menselijk gebruik van het strand zouden er verschillen kunnen zijn. Ik nam ook monsters af van verschillende plekken aan de hand van de drukte op het strand. Toen was het tijd om de microscoop erbij te halen.

Zand-afname op 0 meter vanaf het duin.

Zand-afname op 25 meter vanaf het duin.

Zand-afname op 50 meter vanaf het duin.

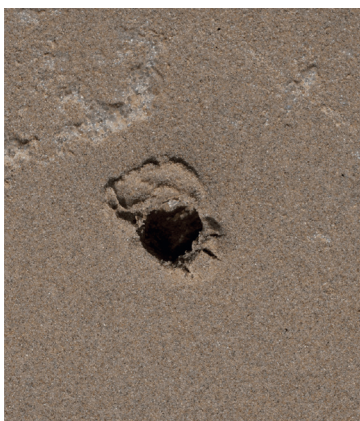

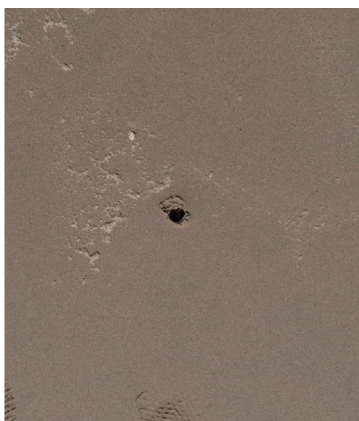
Zand-afname op 75 meter vanaf het duin.

Zand-afname op 100 meter vanaf het duin.

Zand-afname op 125 meter vanaf het duin.

Zandmonster in een zakje.

4. Microscopische beelden

Wanneer ik de verschillende zandmonsters met mijn blote oog bekijk, zie ik wel verschillen: bij de vloedlijn - nat, fijn, glanzend zand; halverwege het strand - medium korrel, soms schelpen; vlakbij een strandopgang - aangedrukt zand met menselijke- en bandensporen; vlak na de regen - zand met donkere aanspoelingen of organisch materiaal. Zou het anders zijn op microscopisch niveau?

Met een beetje extra water kon ik het zand goed tussen het objectglaasje en dekglasje krijgen. Hier begon het visuele onderzoek. Als ik kijk naar wat het materiaal zelf laat zien bij het observeren, was er eigenlijk al heel veel. Ik wisselde vergroting 40x af met 1280x en alles ertussen. Één korrel op zichzelf kon ik al vergelijken met allerlei andere dingen: kristallen, olievlekjes, rotsen, glas, landschapjes...

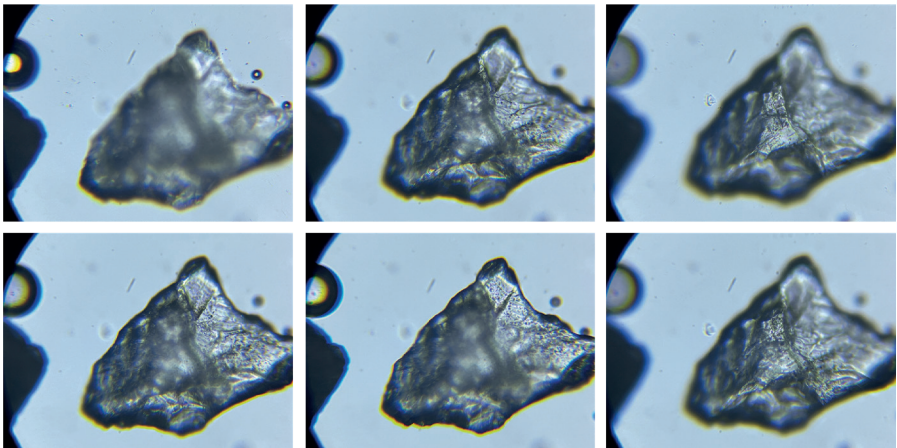
“That we find a crystal or a poppy beautiful means that we are less alone, that we are more deeply inserted into existence than the course of a single life would lead us to believe.”

(Berger, 2009, p.59)

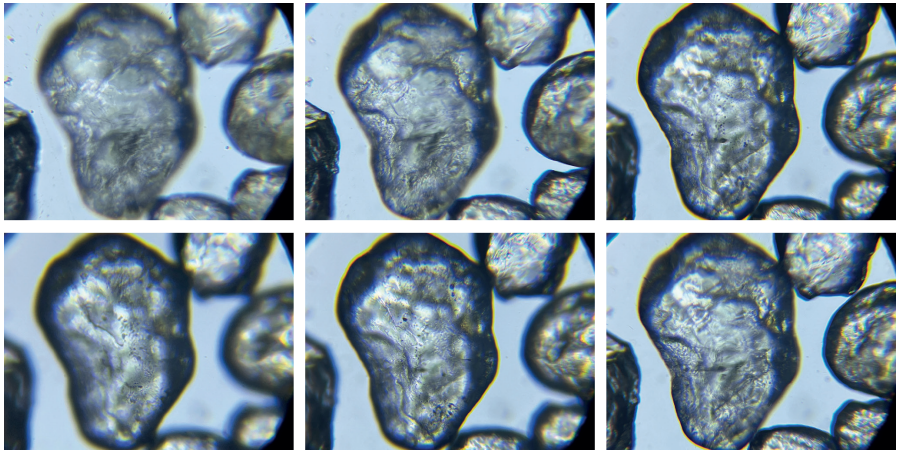
Zand voelt op een zonnige dag bijna als een warme deken, zacht en zo fijn dat het door je vingers glijdt. Onder een microscoop toont het een ruwe, hoekige structuur. Bijna zoals splinters van steen. Het dubbele karakter van zand hierin fascineert me. Zand kan ook schuren, pijn doen in je ogen en ruig aanvoelen.

Wanneer ik de beelden van de korrels rangschik op de verschillende locaties van zandafname op het strand, probeer ik te zien of er visuele verschillen zijn. Bij de vergelijking tussen de korrels op de druk bezochte locaties en de korrels op rustige locaties, zie ik geen directe verschillen.

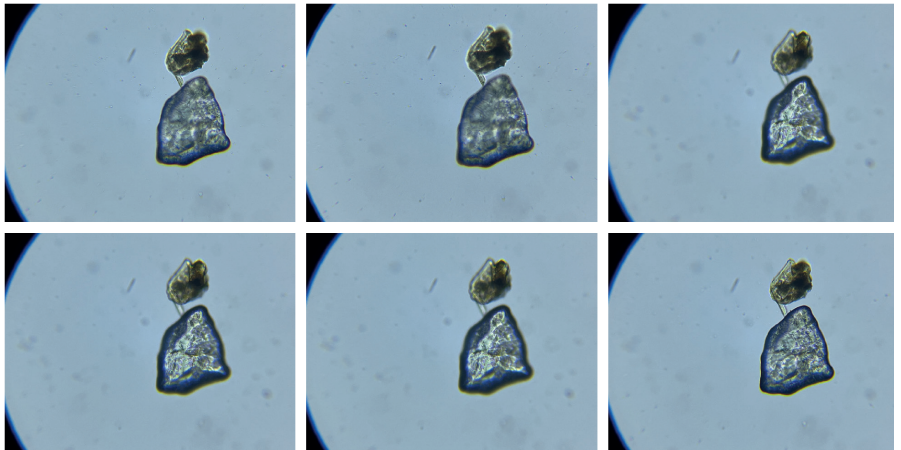
Bij het vergelijken van de korrels dicht op de duin en dicht op de zee, zie ik dat er een heel klein verschil is in de kleur van de zandkorrels. Hoe dicht bij de zee, hoe meer warmere kleurtonen in beeld komen. Dit kan natuurlijk ook toeval zijn door de zeer kleine schaal van mijn zand-afname. Veel korrels lijken ook een transparantie te hebben zoals glas, door het licht van de microscoop komen blauwe kleurtonen ook naar voren. Vooral de combinatie van vorm en kleur per enkele zandkorrel grijpen mijn blik. Hoe zouden de korrels eruitzien als je ze stuk voor stuk isoleert?

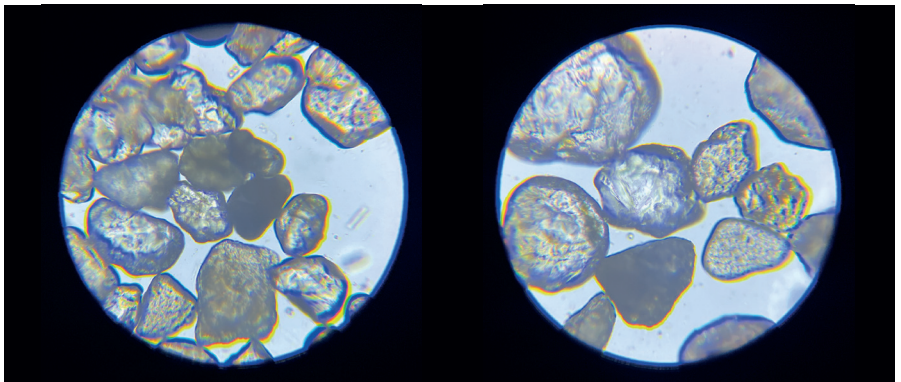
Microscopische beelden van een zandkorrel uit een "zandkoekje".

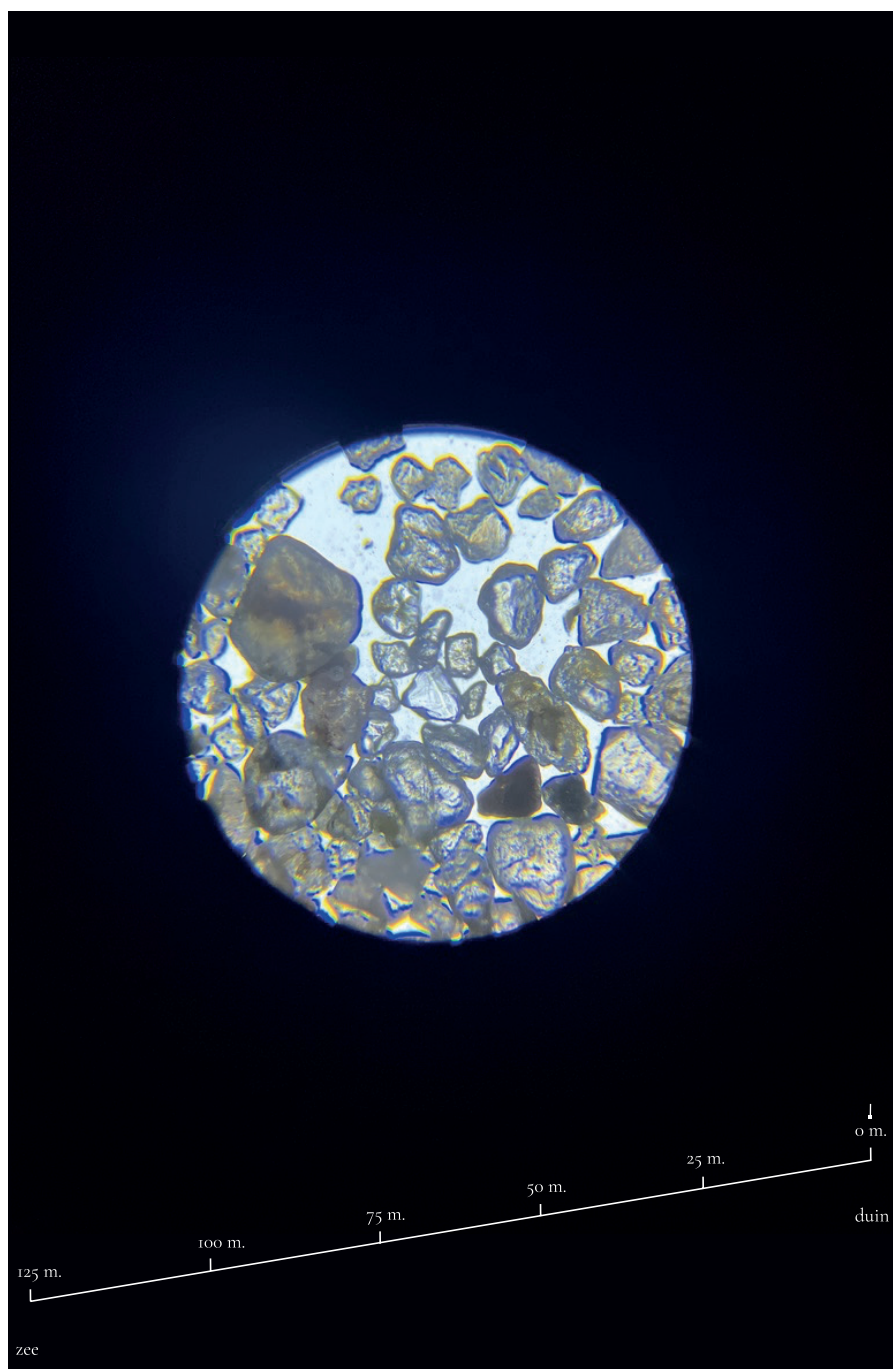
Een microscopisch beeld van een zandkorrel op een druk bezocht stranddeel.

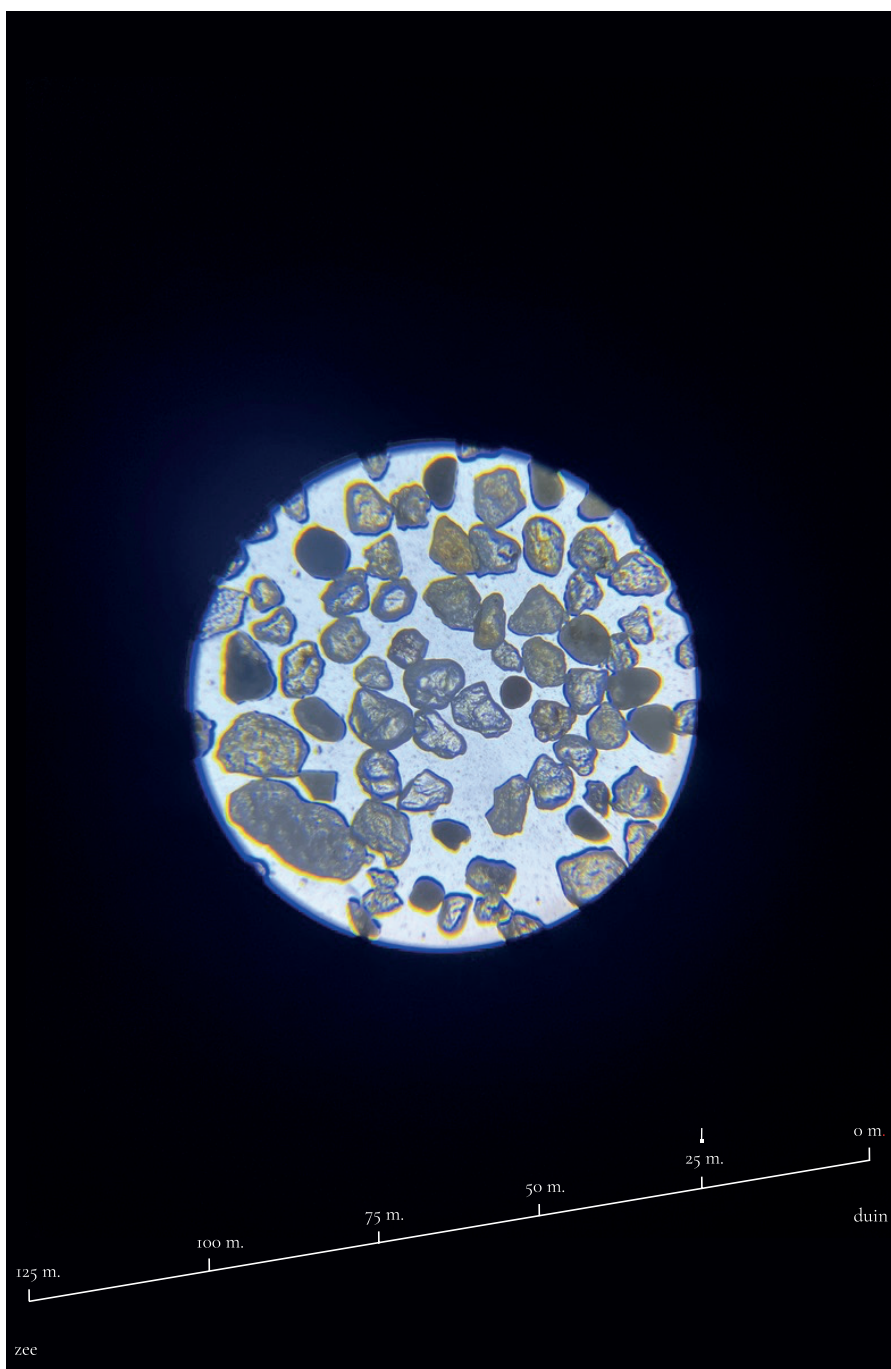
Een microscopisch beeld van zand op een rustig stranddeel.

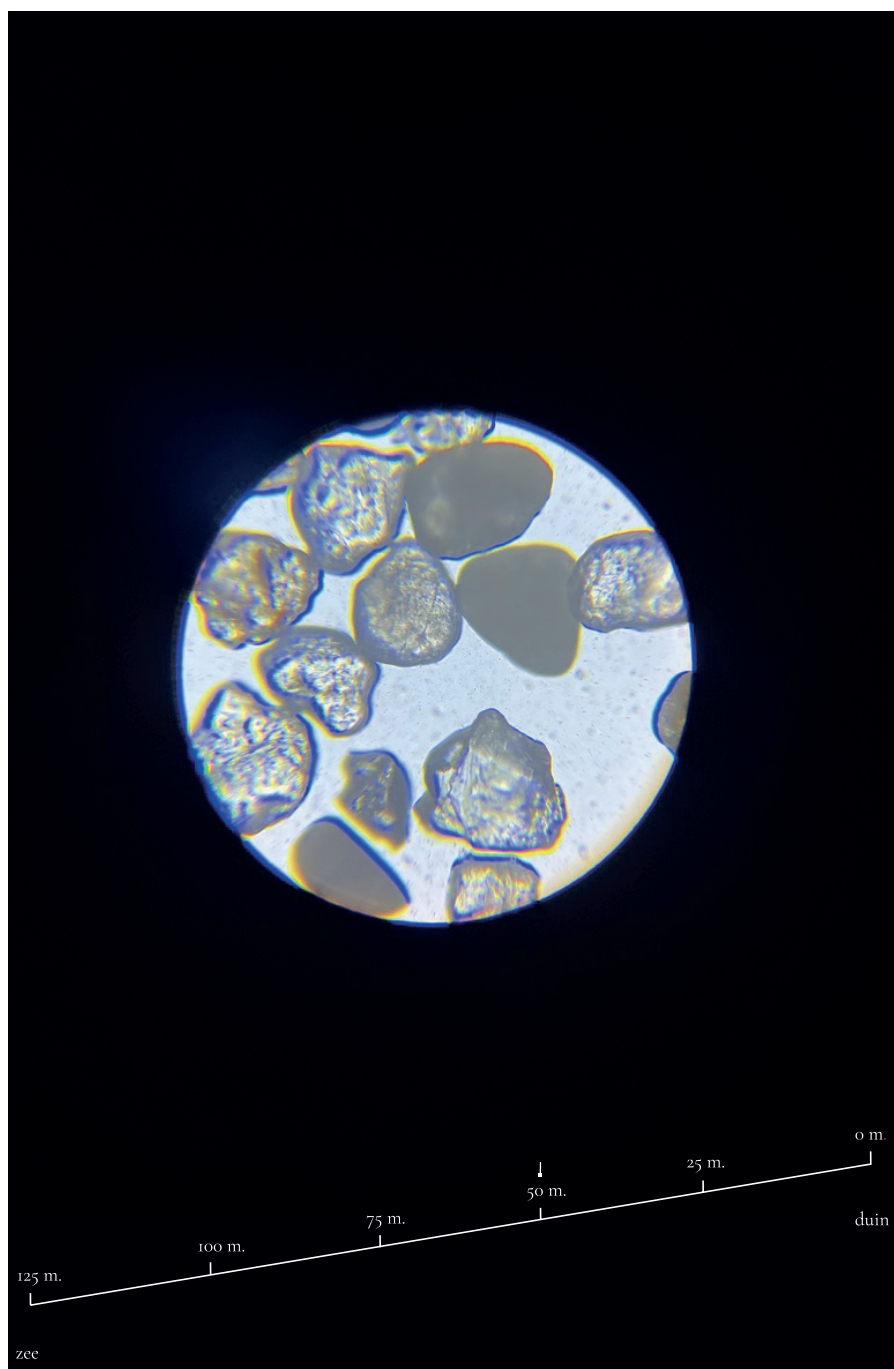
Een microscopisch beeld van zand op een rustig stranddeel (links) en een druk stranddeel (rechts).

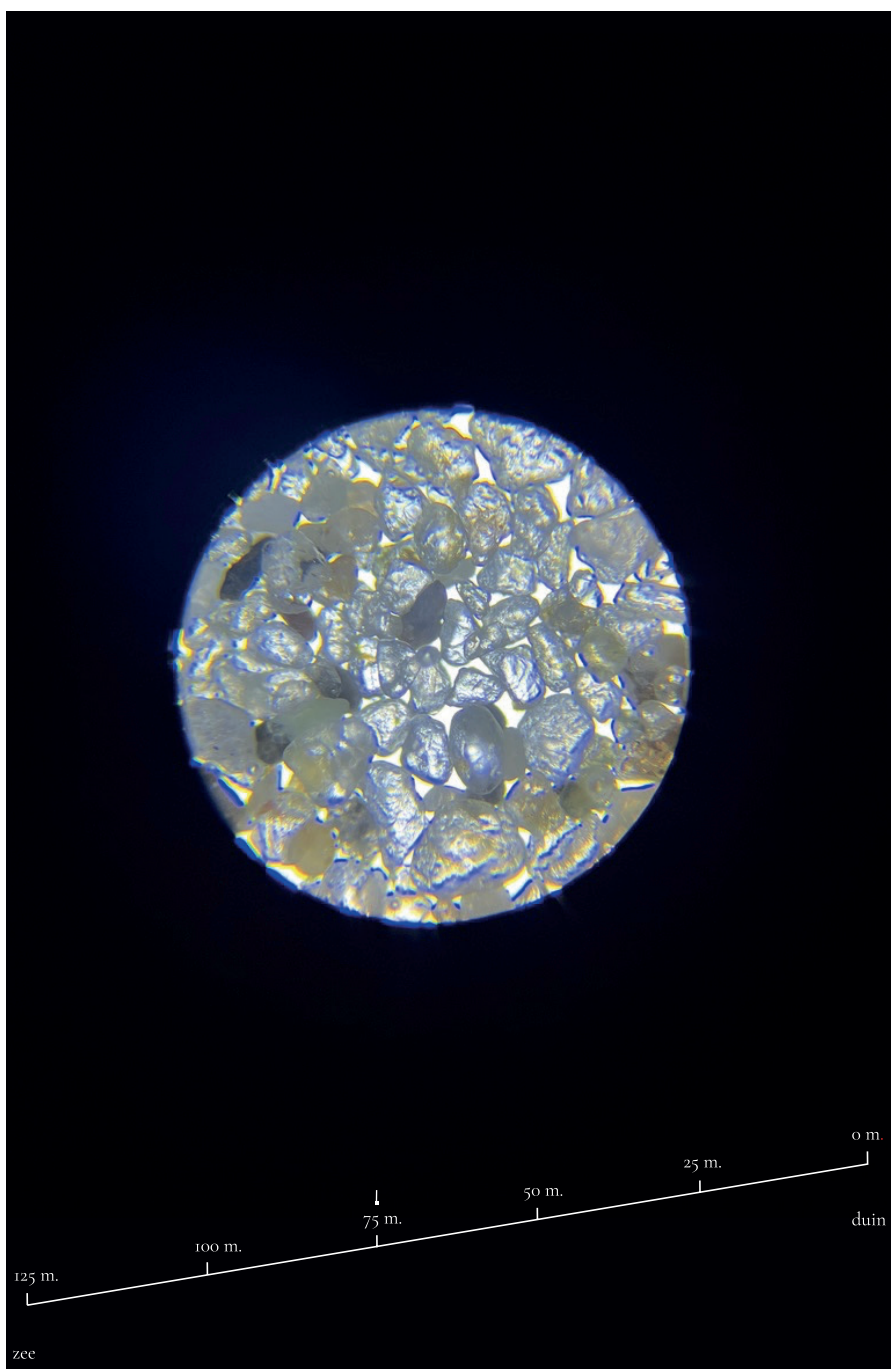
Een microscopisch beeld van zand op 0 meter vanaf het duin.

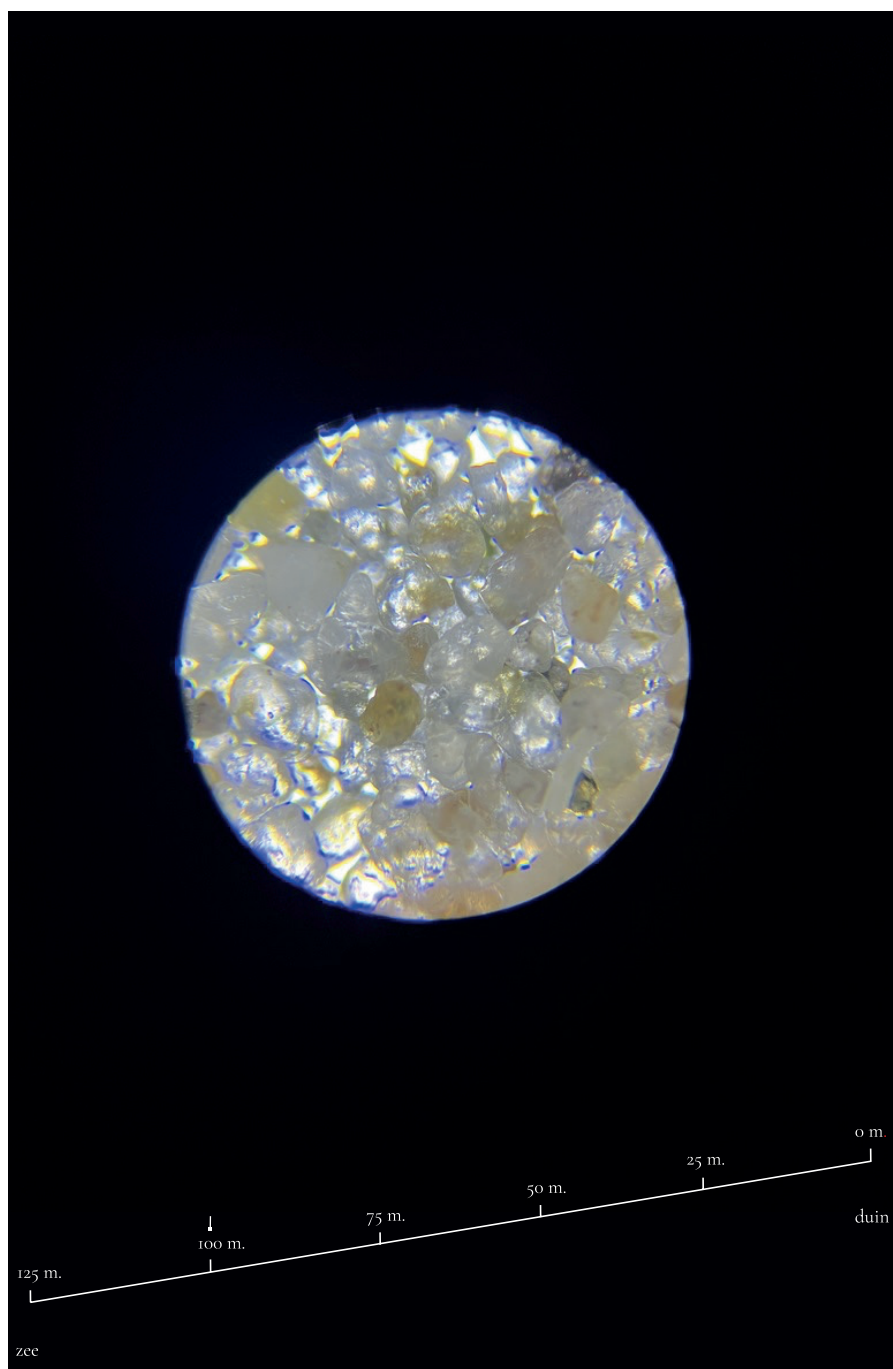
Een microscopisch beeld van zand op 25 meter vanaf het duin.

Een microscopisch beeld van zand op 50 meter vanaf het duin.

Een microscopisch beeld van zand op 75 meter vanaf het duin.

Een microscopisch beeld van zand op 100 meter vanaf het duin.

Een microscopisch beeld van zand op 125 meter vanaf het duin.

5. Visueel onderzoek

De vele beelden die ik kon vastleggen met de microscoop vond ik inspirerend. Op zichzelf vond ik de beelden al een soort kunstwerkjes. Door het licht van de microscoop krijgen de zandkorrels veel diepte en dimensie, bijna alsof je naar onbekende planeten kijkt.

“The shift toward abstraction (in art) was a product of the specific cultural ferment: developments in biology, physics, chemistry, psychiatry and technology showed that there existed dimensions of reality, which cannot be grasped with the help of our senses but via other media, such as the microscope, radiography or photography.”

(Besant & Leadbeater, 2020, p.14)

Met een selectie zand-beelden, gerangschikt op afstand tot de zee, deed ik een vlotte kleur analyse. De kleurverschillen zien verlopen geleidelijk van koelere blauwtinten naar warmere geeltinten.

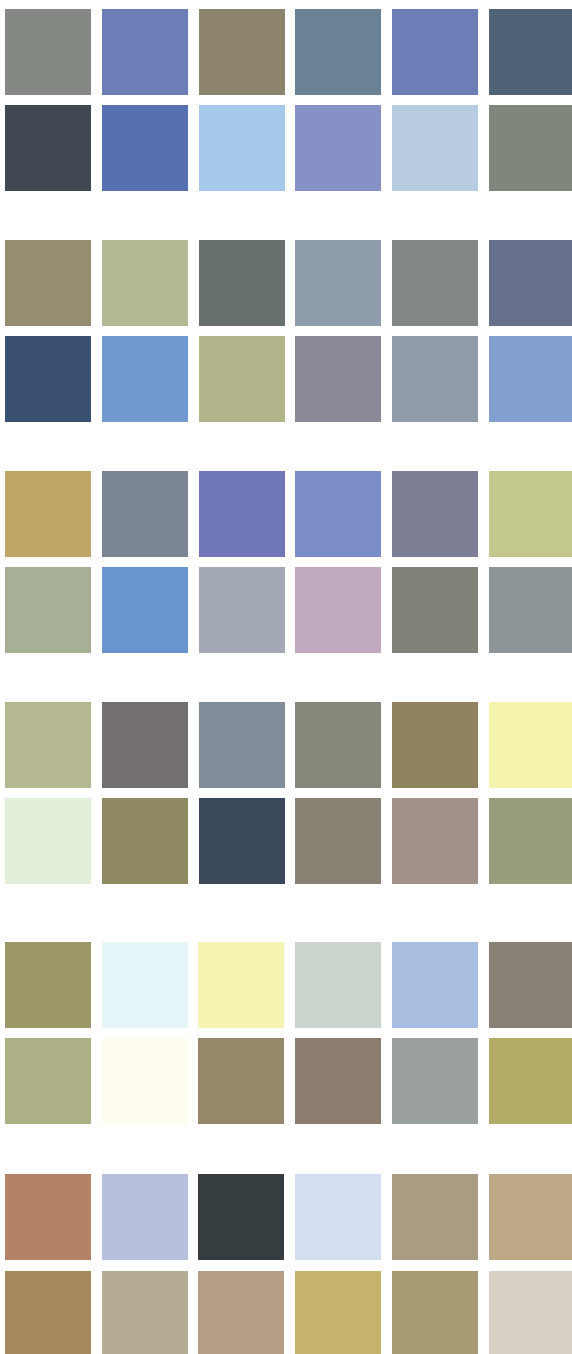
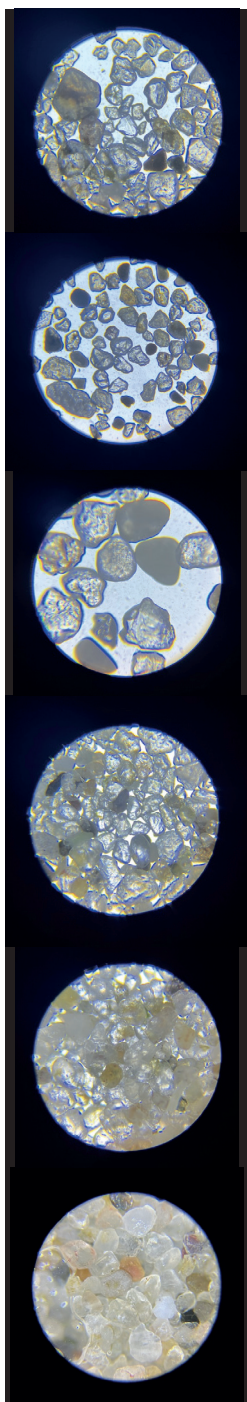
Het zou misschien kunnen dat het zand dichterbij de zee nog ‘verser’ en minder verweerd is, waardoor de korrels onregelmatiger van vorm zijn. Het licht kan dan op meerdere manieren worden gereflecteerd en een gelere indruk geven.

Ook zou dit stukje zand wellicht meer fragmenten van schelpjes kunnen bevatten, waardoor er minder transparante korrels zijn die de blauwe kleurtinten reflecteren.

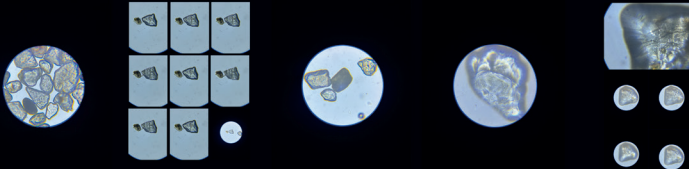
Omdat ik in mijn veldonderzoek een heel klein aantal steekproefjes van zand heb gebruikt, is het lastig te zeggen of dit daadwerkelijk representatief is voor grotere patronen. Wel roept deze observatie interessante vragen op: hoe beïnvloeden natuurlijke processen zoals erosie, én menselijke ingrepen zoals zandsuppletie, de visuele eigenschappen van zand?

duin

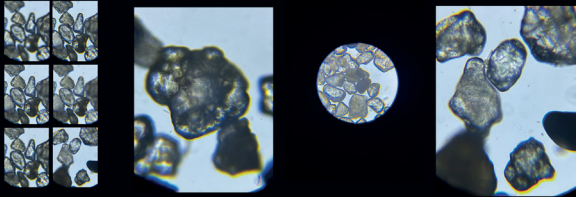
zee

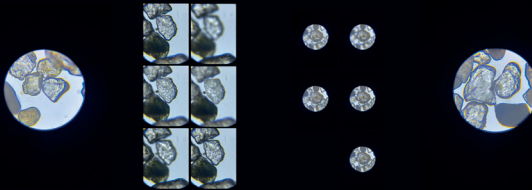
droeg duinzand

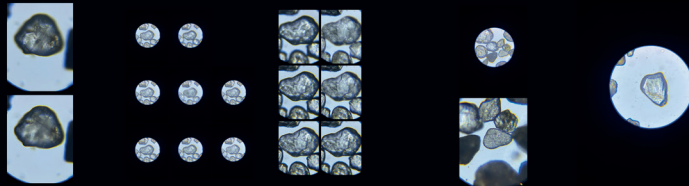
rustig in water

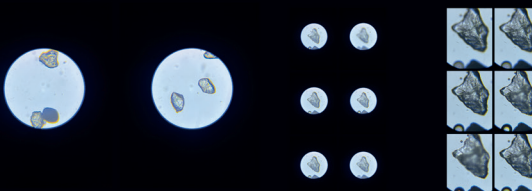
achter knietje

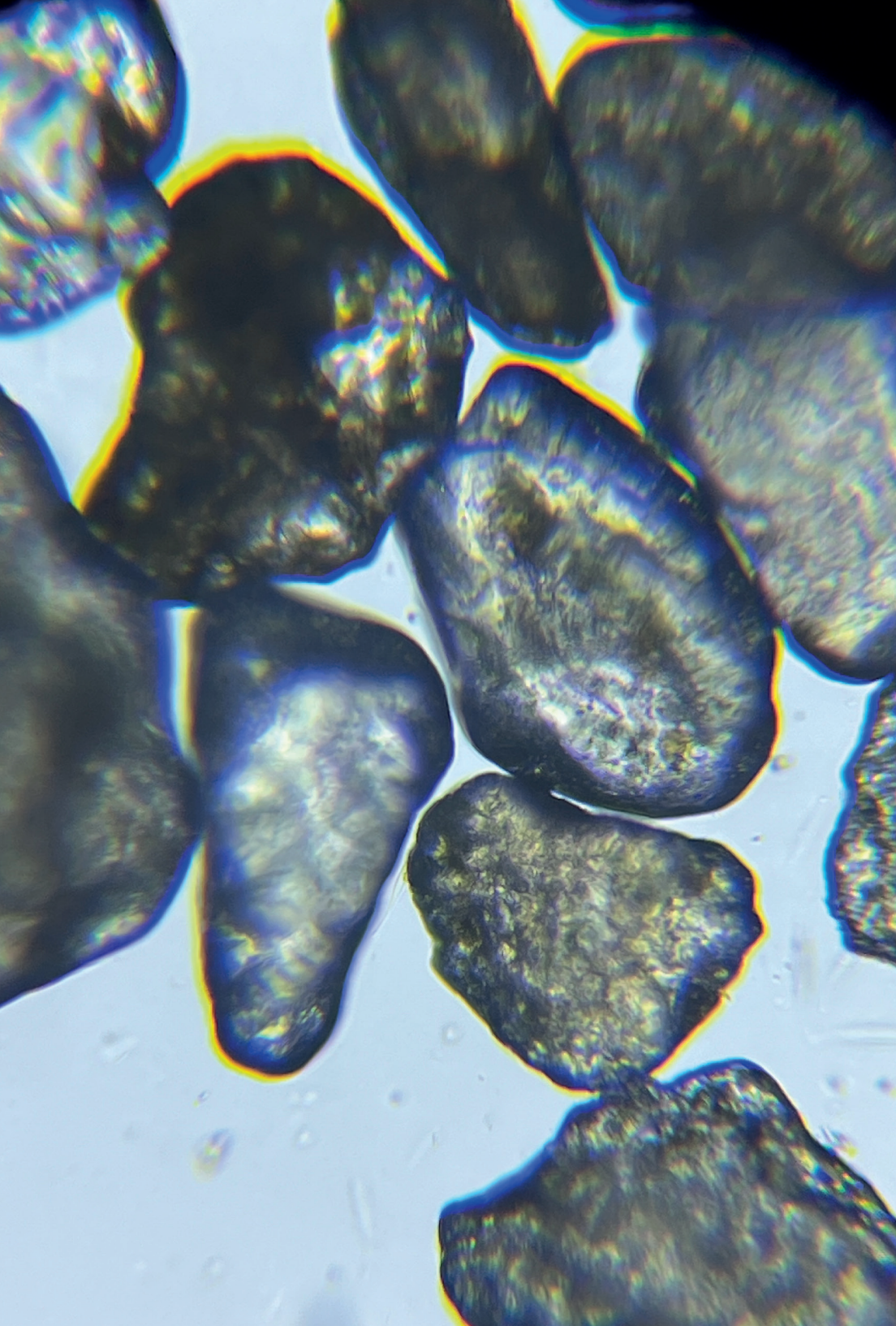
drukke strandopgang

zandvoetje

Een greep uit beelden van zandkorrels.

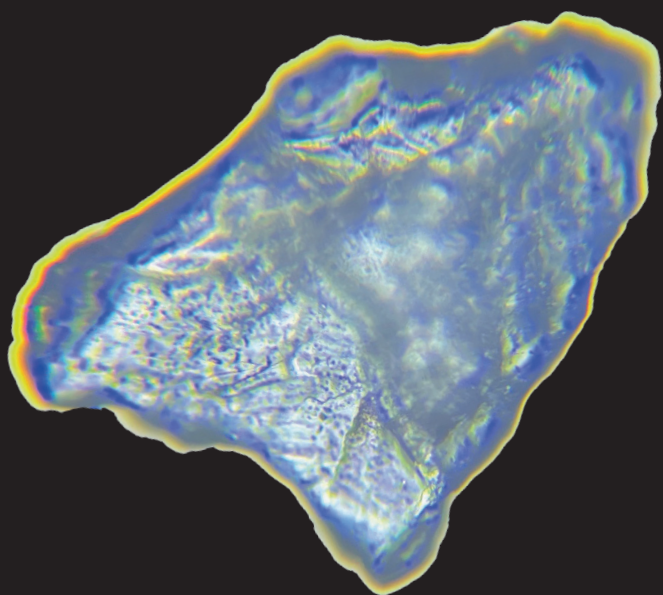

6. De losse korrels

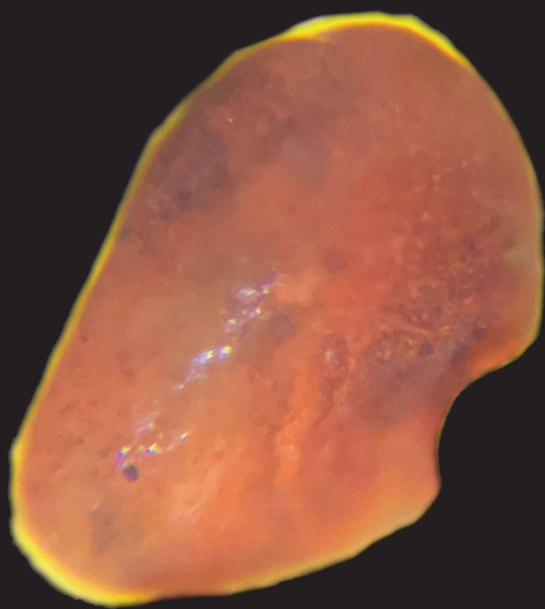
In de vele microscopische beelden die ik maakte van zand, viel het me op dat in elk beeld bepaalde korrels mijn aandacht trokken door hun opvallend scherpe vormen of bijzondere kleurcombinaties.

Door de korrels aandachtig te observeren, ontstond de behoefte om ze los te maken uit hun oorspronkelijke context. Pas toen ik ze afzonderlijk bekeek, kon ik de unieke vormen en structuren goed zien.

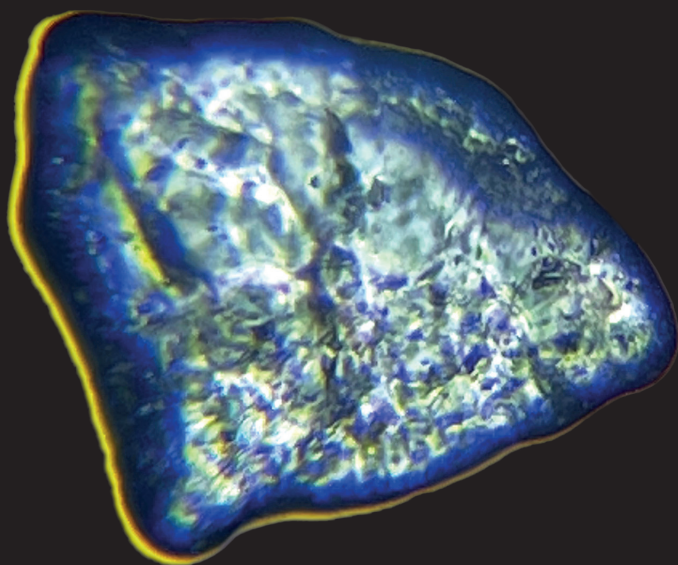
De selectie die hieruit voortkwam, riep verschillende associaties op. Zo kon ik er betekenis aan geven.

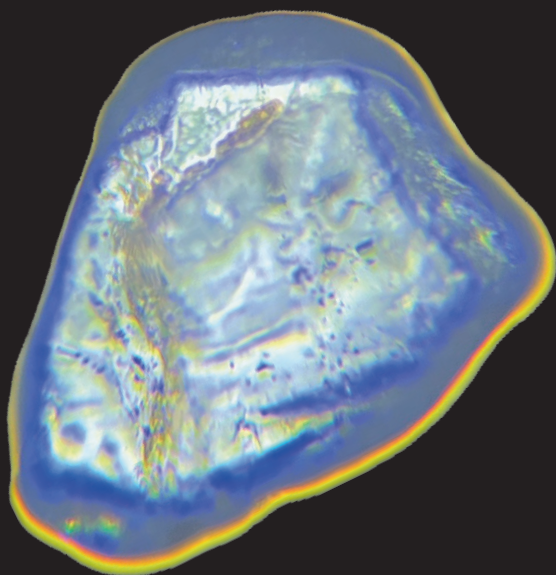
zandkoekje

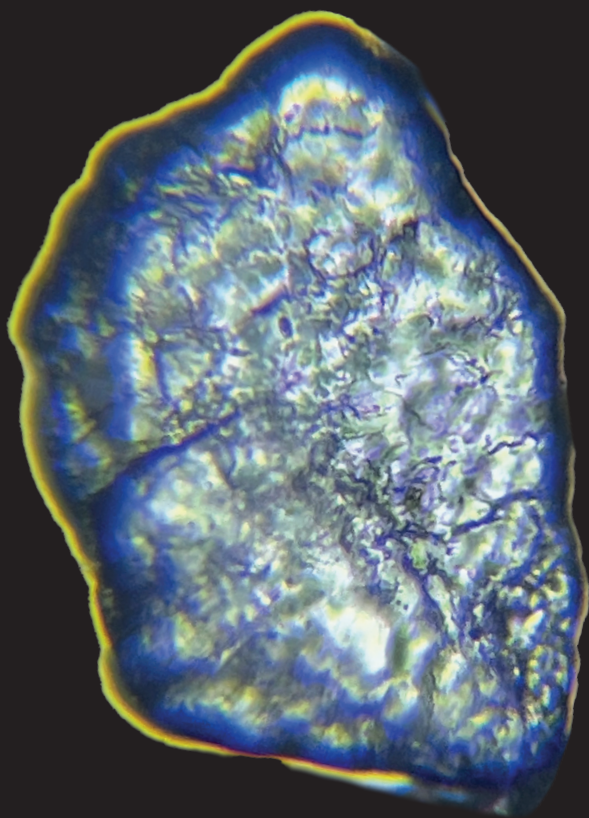
mango

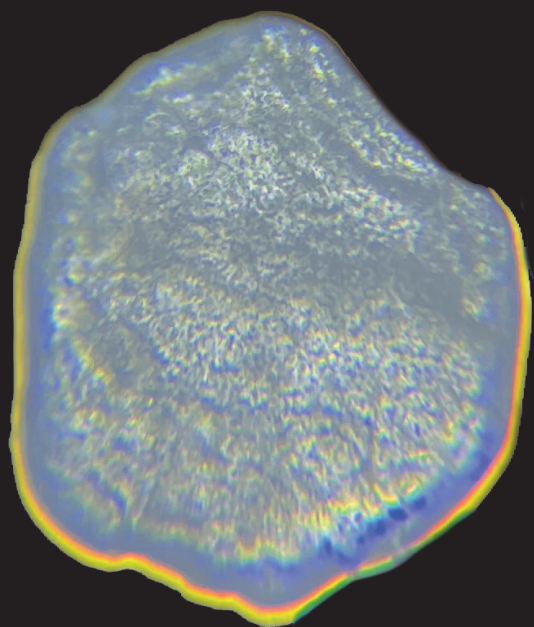
glasblazen

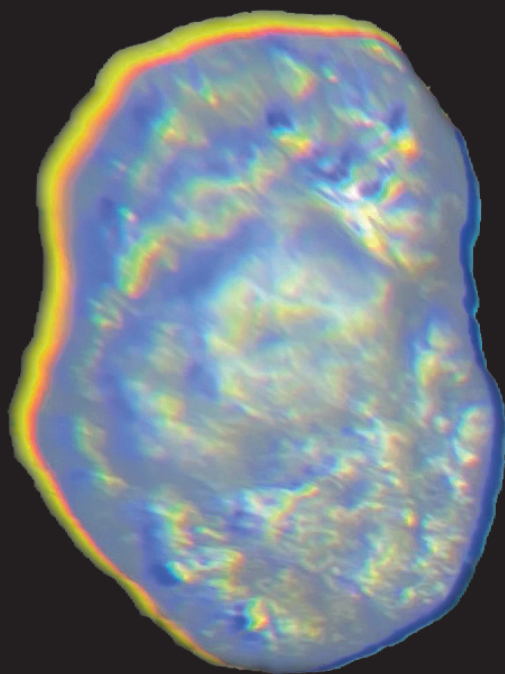
fossiel van een insect

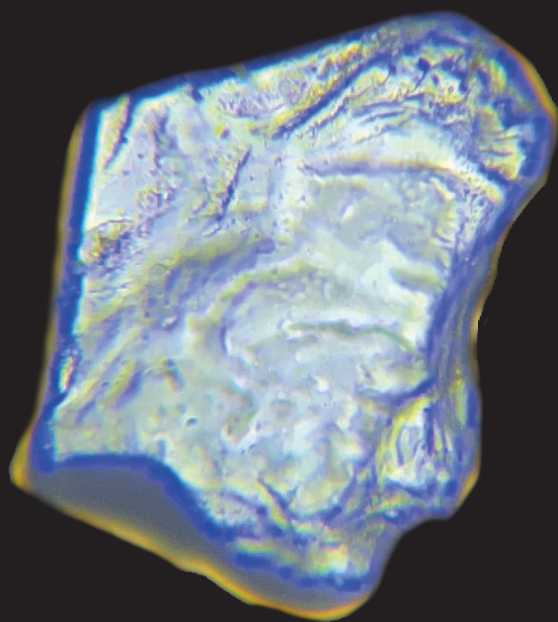
boom op een rots

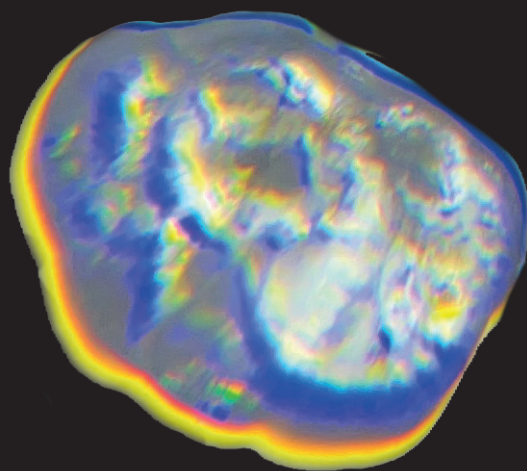
oester

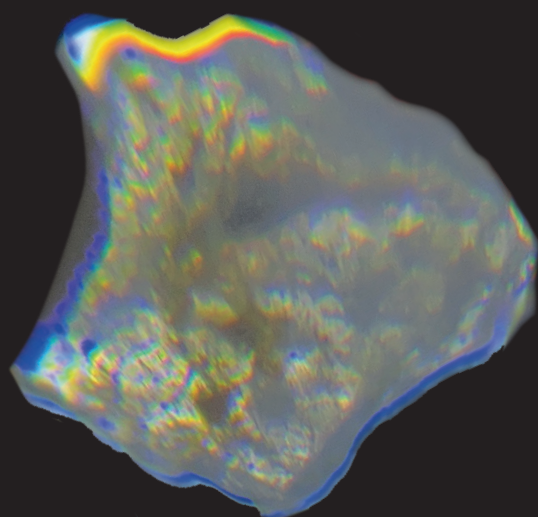
aardappel

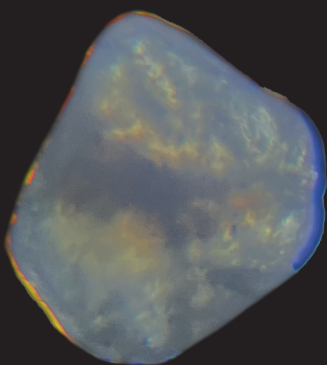
suiker

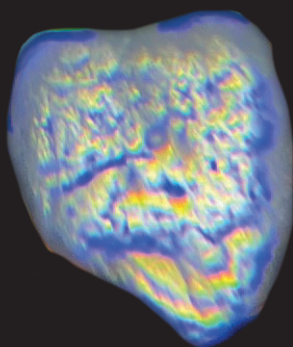
oliebol

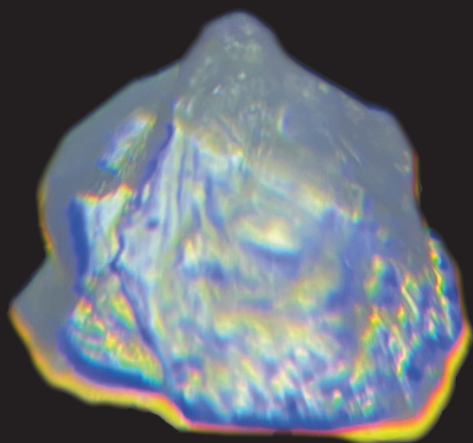
frankrijk

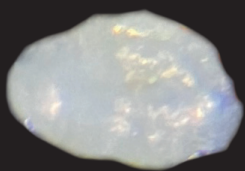
edelsteen

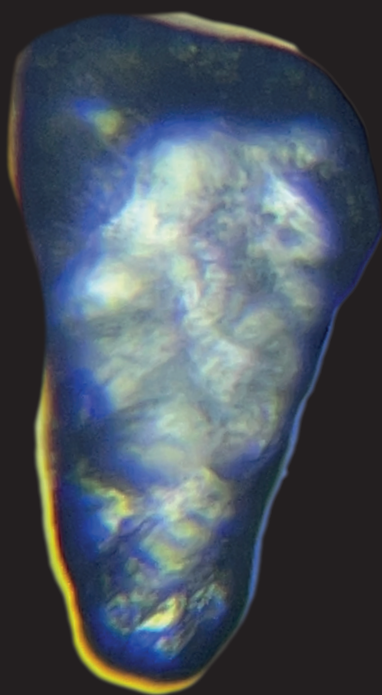
achterkant van een kleine uil

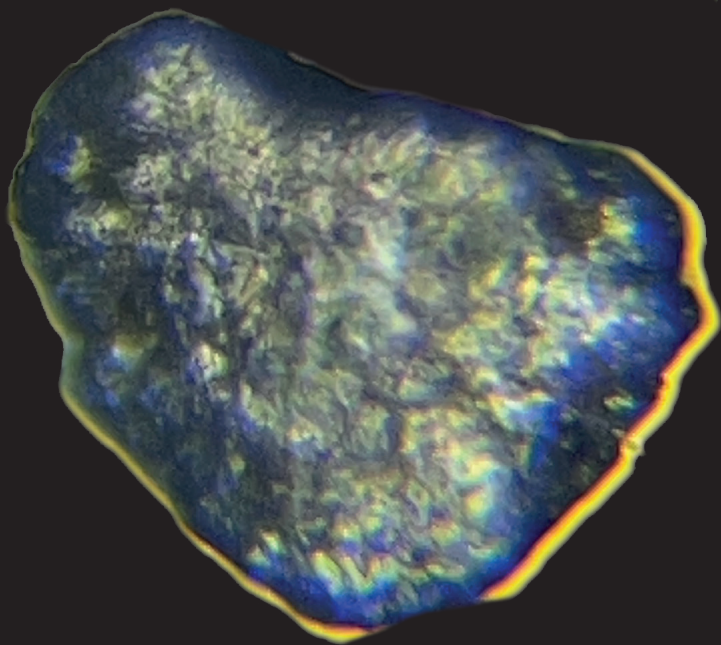
ijsberg

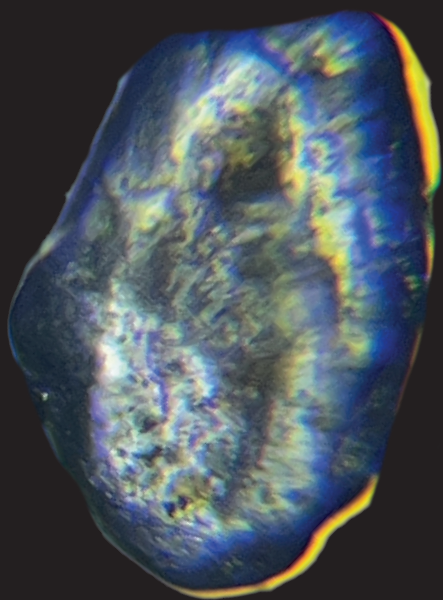
rijstkorrel

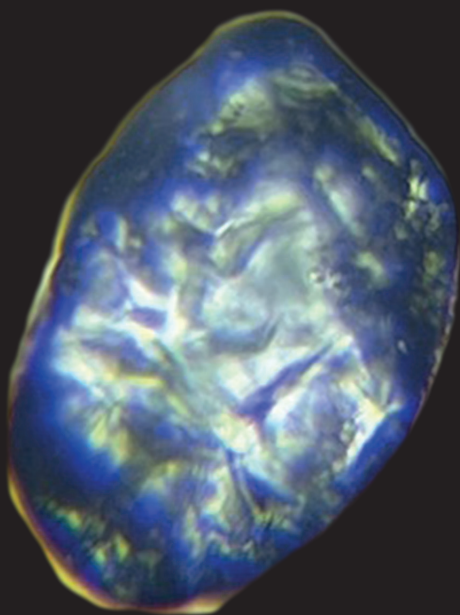
smeltende ijspegel

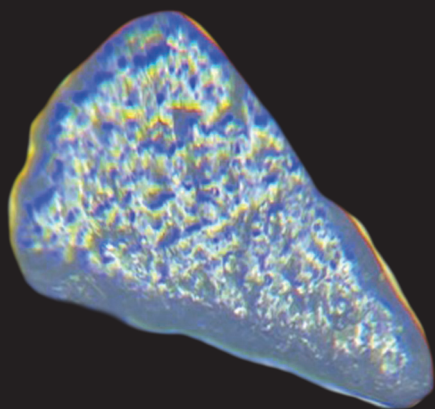
korstmos

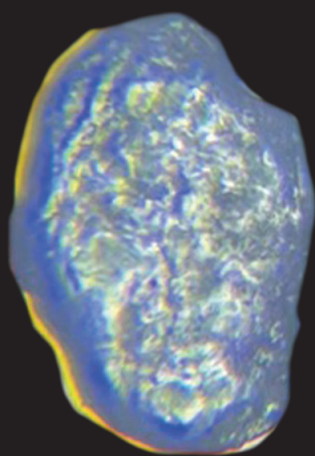
zijaanzicht van een oog

embryo

pizzapunt

gezicht

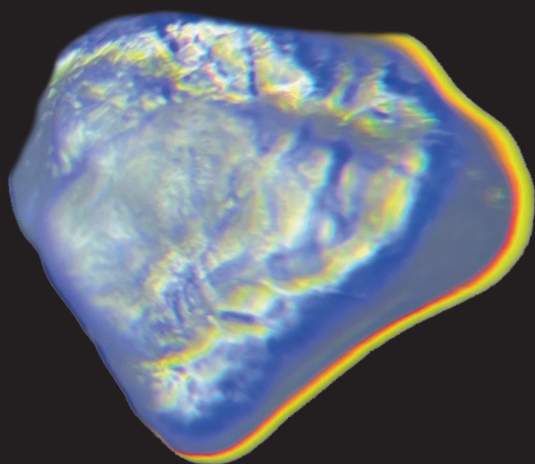
stukje bot

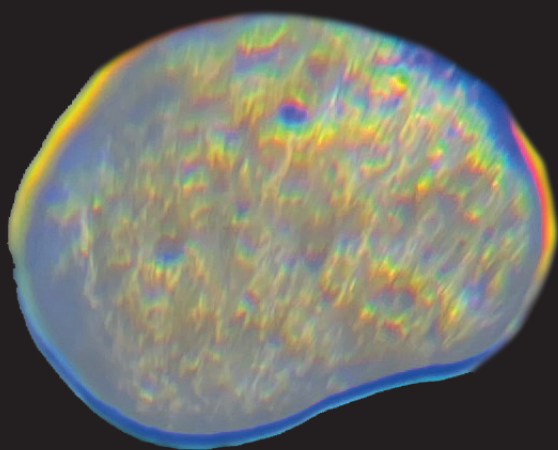
zoutkorrel himalaya zout

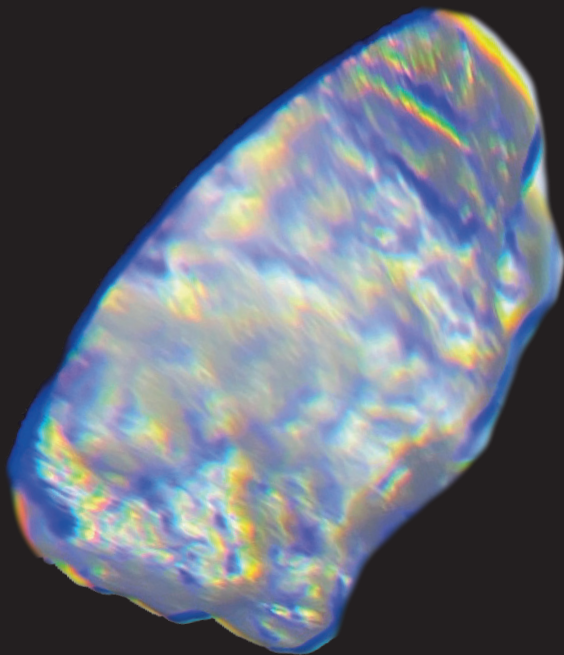
hoektand

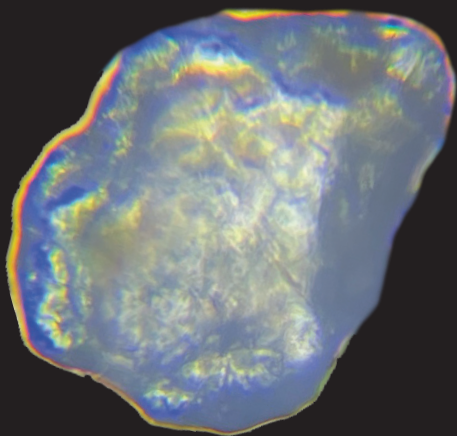
elfenbankje

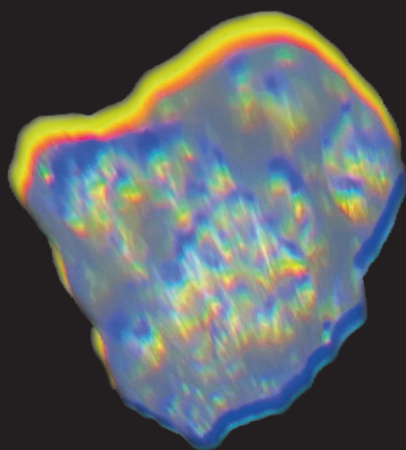
puimsteen

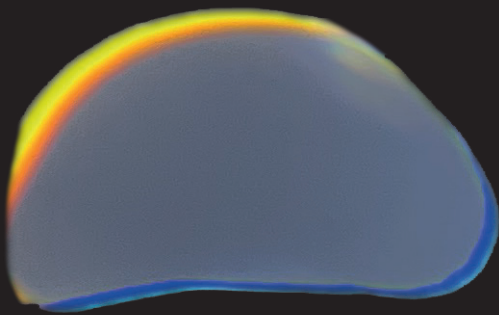
prop aluminiumfolie

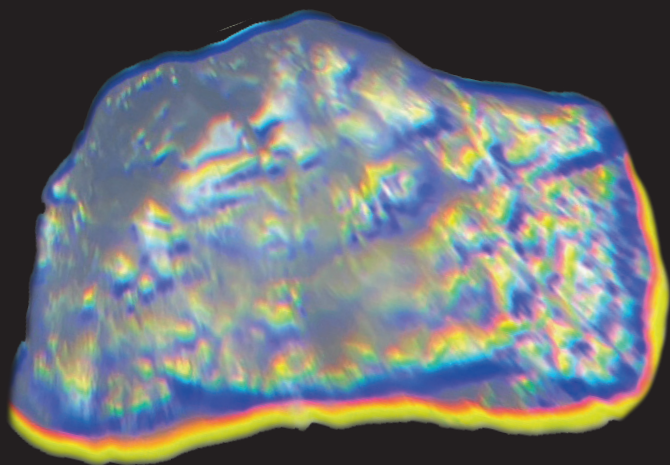
palladiumerts

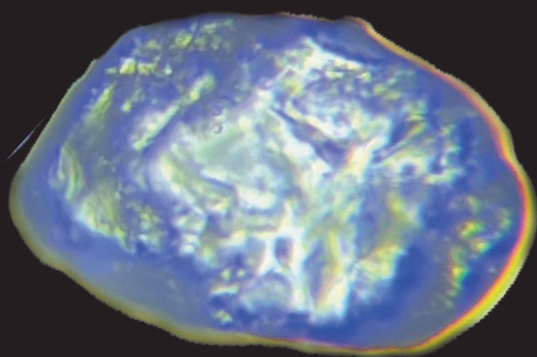
zonsopgang achter berg

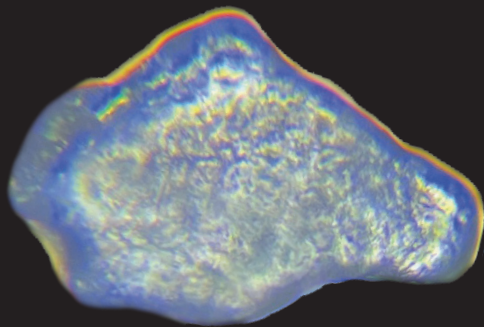
zwarte boon

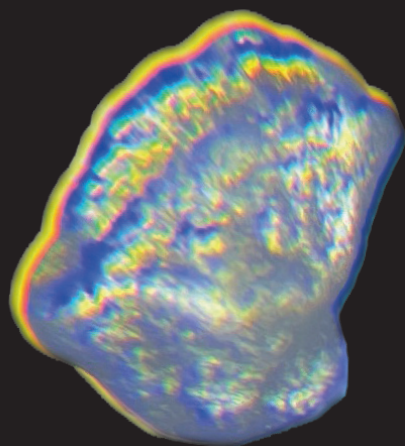
hoofddekse

natuurspons

paardenhoofd

zijaanzicht vlinder

7. Tufting

De microscopische beelden zorgden ervoor dat ik mijn onderzoek wilde verbinden aan iets tastbaars: een eigen benadering en vertaling van de uitvergrote zandkorrels.

Al gauw kwam de techniek van het tuften aan bod. De scherpe vormen en subtiele kleuren wilde ik zichtbaar maken op een voelbare manier. Het zachte materiaal van de gareen contrasteert met de ruwe, grillige structuur die je met het blote oog niet ziet. Aan de oppervlakte kan zand ook zacht aanvoelen. Zand is textuur. Door te tuften kon ik die lichamelijke van zand benaderen.

De handeling van het handtuften is een rustig en ritmisch proces. Je werkt rij voor rij en maakte het voor mij een oefening in een nieuw medium. Hierin kan ik spelen met de grens tussen ontwerp en kunst. Het is een fysieke, handmatige techniek die zorgt voor kalmte in mijn hoofd. Eenzelfde kalmte die ik voel aan zee.

In mijn tapijt werk ik met wol: een zacht materiaal, maar ook vol draad, spanning, wrijving. Zo komen zand en textiel bij elkaar in hun veelzijdige karakteristieken. Spelen met dit contrast, de splinterige vorm die verschijnt wil ik weer zacht maken

Mijn tapijten nodigen de toeschouwer uit om niet alleen met de ogen, maar ook met de handen te ervaren als kleine landschapjes. De uitvergrote zandkorrel is een viering van het kleine en alledaagse. Ik wil de ruimte creëren waarin je visuele aantrekking voelt, maar ook uitgenodigd wordt tot reflectie. Je kunt in de werken zien wat je voelt.

Tapijten zijn vaak verbonden met de grond, net als zand. Door dit microscopisch beeld handmatig om te zetten naar een zacht, hand getuft tapijt, maak ik een abstract landschap dat aan je voeten kan liggen, maar ook te bekijken is als een uitzicht door een venster.

Een grote inspiratie voor mij is textielkunstenaar Liza Freijssen. Haar benadering van textiel als een vorm van onderzoek en reflectie raakt me, en gaf me het vertrouwen om mijn eigen fascinatie voor zand en het procesmatige werken met tapijt te volgen. Niet lang voor haar overlijden had ik kort contact met haar. Dat kleine gebaar voelde als een stille aanmoediging.

Bij het uitoefenen van deze techniek, zat de ethiek van de materiaalkeuze in mijn achterhoofd. De garen die ik gebruikte bestaan voornamelijk uit tweedehands- en restwol.

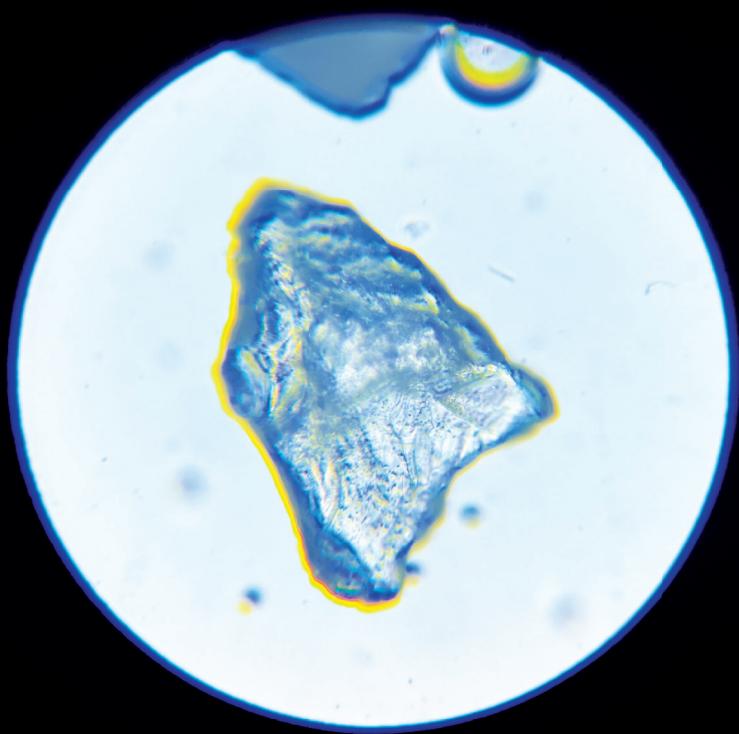
Zandkorrels

Dit project begon met iets heel eenvoudigs: zand. Een materiaal dat we vaak onder onze voeten hebben gevoeld, maar niet echt bekijken. Door met een microscoop naar zandkorrels te kijken, ontdekte ik een wereld vol vormen, kleuren en structuren die me verrasten.

Wat me in dit proces het meest raakte, is hoe zeldzaam en waardevol het eigenlijk is om écht te observeren. We leven in een tijd waarin kijken vaak oppervlakkig gebeurt, vluchtig, gericht op snelle prikkels. Maar wie de tijd neemt om stil te staan en aandachtig te kijken, ontdekt dat zelfs het kleinste detail een verhaal met zich mee kan dragen.

Mijn werkwijze balanceerde in dit project tussen kunst en grafisch ontwerp, waarbij elementen van wetenschappelijk onderzoek voorbij kwamen om tot nieuw werk te komen. Het is in deze tussenruimte dat mijn fascinatie groeide: het idee dat onze perceptie en dus ons begrip van de wereld grotendeels wordt bepaald door wat we (kunnen) zien.

Wat zie je, als je écht kijkt?

Bronvermelding

- Welland, M. (2009). *Sand: The Never-Ending Story*. Univ of California Press.
- Berger, J. (2009). *Great ideas Why look at animals?* National Geographic Books.
- Besant & Leadbeater, (2020). *Thought Forms*. Sacred Bones Books.

Colofon

De gelimiteerde publicatie 'Zandkorrels' verschijnt bij de expositie op het Pieterskerkplein tijdens Days Of ArtScience 2025 in Leiden.

Informatie installatie kunstwerk: Uitvergrotingen van zandkorrels zijn vertaald in handgetufte tapijtwerken.

Tekst en ontwerp: Julia July
Druk: Drukkerij Mostert Leiden
Oplage: 10

©Julia July 2025

@julia.july.design
www.julia-july.nl

